

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. poz. 794).

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH140035 i Ostoja Kozienicka PLB140013. W projekcie planu ochrony nie uwzględniono zakresu planu zadań ochronnych dla tych obszarów, gdyż zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie nr 13 z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Kozienicka PLB140013 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3826, z późn. zm.) oraz zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie nr 16 z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH140035 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3829, z późn. zm.) zostały ustanowione dla nich plany zadań ochronnych. Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody w planie ochrony rezerwatu przyrody pokrywającego się w całości lub w części z obszarem Natura 2000 nie uwzględnia się zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jeżeli dla obszaru tego ustanowiono plan zadań ochronnych.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą, wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie

przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Status prawny rezerwatu został określony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Zagożdżon (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3975). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i turystycznych fragmentu lasu mieszanego charakterystycznego dla dawnej Puszczy Kozienickiej.

Rezerwat położony jest na terenie województwa mazowieckiego. Leży na obszarze obrębu ewidencyjnego Stanisławice, gminy Kozienice w powiecie kozienickim. Omawiany obiekt położony jest w środkowej części Puszczy Kozienickiej, w granicach Kozienickiego Parku Krajobrazowego i Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Puszczy Kozienickiej”.

Krajobraz rezerwatu reprezentuje krajobraz leśny o istotnych cechach naturalności i znacznej atrakcyjności wizualnej. Fragmenty starodrzewi mieszanych z niewielkim udziałem podszytu i podrostu stanowią wnętrza krajobrazowe o wysokich walorach, a skraje rezerwatu wzdłuż dróg stanowią atrakcyjne ciągi i osie widokowe. Brak tu elementów dysharmonijnych, krajobraz nie podlega istotnym przemianom i nie istnieją zagrożenia mogące mieć wpływ na jego atrakcyjność.

Najliczniej w rezerwacie reprezentowane jest siedlisko lasu świeżego w wariantach umiarkowanie świeżym. Występuje ono na obszarze ponad 50 ha. Las świeży, w postaci dwupiętrowych drzewostanów z dębem, sosną i jodłą w piętrze pierwszym oraz grabem, jodłą i sosną w piętrze drugim oraz mieszanych drzewostanów jednopiętrowych z dębem, jodłą, jaworem i wiązem, wykształcił się na glebach brunatnych wylugowanych i rdzawych brunatnych. Drugim siedliskowym typem lasu występującym w drzewostanach rezerwatu, jest siedlisko lasu mieszanego świeżego, które występuje na ponad 6 ha. Tworzą go dwupiętrowe drzewostany z jodłą, sosną, brzozą i dębem w piętrze pierwszym oraz jodłą i grabem w piętrze drugim. Siedlisko grądu subkontynentalnego zajmuje w rezerwacie niemal całą jego powierzchnię. Drzewostan cechuje się złożoną dwupoziomową i wielogatunkową strukturą i osiąga dość duże zwarcie, miejscami do 95%. Najwyższa warstwa jest dość zróżnicowana, choć dominuje w niej grab

pospolity. W domieszce występuje szereg innych gatunków takich jak: lipa drobnolistna, świerk pospolity, dąb szypułkowy, jodła pospolita i w mniejszej ilości wiąz szypułkowy oraz topola osika. Stan siedliska na terenie rezerwatu jest dobry. Zaniechanie jego użytkowania pozwala na zachodzenie naturalnych procesów, w szczególności, że jego fitocenozy są odporne na wnikanie gatunków inwazyjnych. Odnotowano duże ilości martwego drewna, a gatunki drzew typowych dla grądów dobrze się odnawiają. W runie zaznacza się bardzo duża ilość gatunków rzadkich i ochronionych.

Na terenie rezerwatu Zagożdżon nie stwierdzono występowania znaczących zagrożeń zewnętrznych lub wewnętrznych mogących zagrozić celom jego ochrony. Środowisko rezerwatu wykazuje wysoką stabilność, która jest charakterystyczna dla lasów o cechach naturalnych, zróżnicowanych gatunkowo i wiekowo. Potencjalnym zagrożeniem zewnętrznym mogą być zagrożenia antropogeniczne związane z niekontrolowaną penetracją rezerwatu. Presja rekreacyjna, sportowa czy turystyczna może powodować zaśmiecanie powierzchni, niszczenie wierzchniej warstwy gleb i runa. Jednak obecnie presja ta jest znikoma i nie ma znaczącego oddziaływania na jakiegokolwiek przedmioty ochrony. Potencjalnym zagrożeniem dla celów ochrony rezerwatu, jakim jest ochrona ekosystemów i gatunków typowych dla wnętrza lasu, jest rozbudowa lub poprawa parametrów infrastruktury drogowej w bliższym lub dalszym sąsiedztwie obiektu.

Zakłada się, że realizacja planu będzie miała pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze rezerwatu. Istotny będzie także wpływ na tereny sąsiednie, skuteczna ochrona przyrody rezerwatu będzie skutkowałą utrzymaniem właściwego stanu lub poprawą wartości wskaźników oceny stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000.

Z dokumentów planistycznych na terenie rezerwatu obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kozienice uchwalone uchwałą Nr XXIV/317/2008 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 9 października 2008 r. Studium nie wprowadza zagospodarowania mogącego stanowić zagrożenie dla rezerwatu przyrody.

Rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, nie określono w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości, poprzez wywieszenie informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony oraz wyłożeniu w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie dokumentacji przygotowanej na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony i projektu planu ochrony:

a) w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,

b) w siedzibie Urzędu Gminy,

c) w siedzibie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,

d) w lokalnej gazecie.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

1. Nadleśnictwo Kozienice.

1) *1. W poprzednich opracowaniach Planów zagospodarowania rezerwatu Rozporządzenie powołujące rezerwat nr 23 z 31 stycznia 1962 roku podpisał minister Jan Dąb-Kozioł natomiast w ocenianym, projekcie jest że podpisał minister R. Gesing.*

Rezerwat przyrody powołał do życia Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego R. Gesing;

2) *projekt rozdział 3. Oparcie Projektu na przestarzałych opracowaniach wykonywanych przez KRAMEKO budzi uzasadnione wątpliwości (ze względu na ich wadliwość , plany ochrony wykonane przez KRAMEKO nie zostały wykorzystane).*

Projekt planu ochrony nie został oparty na wymienionym w uwadze opracowaniu, gdyż na jego potrzeby sporządzono nową dokumentację, w oparciu o przeprowadzone prace terenowe i kameralne. Wymienione opracowanie zostało wykorzystane przy sporządzaniu projektu planu ochrony;

3) *w opisie siedlisk przyrodniczych pkt 5.2 i 5.3 opisano niecierpka drobnokwiatowego, który jest gatunkiem inwazyjnych i nie przedstawiono żadnych zadań ochronnych w tym temacie.*

Flora omawianego obszaru charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem naturalności, gatunki synantropijne występują w bardzo niewielkich ilościach, głównie przy granicach rezerwatu. Natomiast nie odnotowano żadnych gatunków inwazyjnych poza niecierpką drobnokwiatową, która nie osiąga dużej liczebności. Pojawia się on głównie w lukach, miejscach prześwietlonych oraz na powierzchniach gdzie w drzewostanie dużym udziałem cechuje się sosna zwyczajna. Brak zdiagnozowanego zagrożenia ze strony tego gatunku jest efektem struktury występujących w rezerwacie drzewostanów. Mają one

postać dwupiętrową z dębem, sosną i jodłą w piętrze pierwszym oraz grabem i jodłą w piętrze drugim. W szczególności zacienianie dolnych warstw drzewostanu przez licznie występującego tu graba, można uznać za naturalny czynnik powstrzymujący rozwój w rezerwacie niecierpka drobnokwiatowego. W związku z panującymi w drzewostanie warunkami świetlnymi, ukształtowanymi dominacją ilościową tego gatunku, nie zdiagnozowano w rezerwacie zagrożenia ze strony niecierpka;

- 4) *rozdział 8. Dotyczy zagospodarowania turystycznego – nie zaplanowano udostępnienia turystycznego (ścieżki, drogi) do pomnika przyrody Db „August”, który jest atrakcją turystyczną. Istnieje duże zapotrzebowanie na zwiedzanie tego pomnika.*

Szlak został wyznaczony odrębnym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;

- 5) *Rozdział 9. Zagrożenia W opisie przedstawiono ,że grab tylko w pierwszym pokoleniu odnawia się generatywnie natomiast później w zasadzie wegetatywnie. Na podstawie jakich badań, jakich autorów można przyjąć takie założenie. Ponadto stwierdzenie, że po 200-250 latach zastąpi jodła (jeżeli dotrwa do tego czasu) jest mim zdaniem błędne. Odnowienia Gb pojawiają się w rezerwacie spontanicznie i masowo, miejscami wskazane byłoby jednak wykonanie prac pielęgnacyjnych w mocno przegęszczonych partiach II pietra Gb – dotyczy płatów perspektywicznych, które w przyszłości wejdą w skład d-stanu.*

Masowo pojawiające się w rezerwacie odnowienia grabowe nie stanowią zagrożenia. W niektórych fazach rozwojowych, na siedliskach grądowych, dominacja ilościowa tego gatunku jest zjawiskiem naturalnym. W drzewostanach dębowo-jodłowych tworzy on czasowo drugie piętro, którego trwałość, ze względu na cechy biologiczne jest jednak ograniczona. W porównaniu do jodły czy dębu, grab jest gatunkiem krótkowiecznym. W czasie jednego cyklu życia drzewostanu dębowo-jodłowego, odnawia się on pod okapem 3-4- krotnie, z tym, że tylko jego pierwsze pokolenie powstaje głównie z obsiewu i jest w stanie dotrwać do 80-100 lat. Pozostałe pokolenia wykształcają się zasadniczo z odrośli i są coraz bardziej krótkowieczne. Spada również ich witalność. Dzieje się tak z dwóch powodów: ograniczenia puli genowej gatunku, z powodu rozmnażania w sposób wegetatywny (zjawisko normalne w drzewostanach odroślowych) i rozwoju chorób grzybowych w szyi korzeniowej (gnicie pniaków wcześniejszego pokolenia). W efekcie tych czynników natężenie ekspansji grabu spada i po 200-250 latach w dnie lasu zastępuje go jodła, a w miejscach jego gwałtownego rozpadu odnawia się dąb. Grab jest jednym z gatunków tworzących pierwotne siedliska grądów i jego obecność, w mniejszym lub większym udziale (w zależności od fazy rozwoju ekosystemu leśnego) jest naturalna. Ponadto brak zdiagnozowanego zagrożenia ze strony gatunków inwazyjnych jest efektem struktury występujących w rezerwacie

drzewostanów. Mają one postać dwupiętrową z dębem, sosną i jodłą w piętrze pierwszym oraz grabem i jodłą w piętrze drugim. W szczególności zacienianie dolnych warstw drzewostanu przez licznie występującego tu graba, można uznać za naturalny czynnik powstrzymujący rozwój w rezerwacie tych gatunków, a w szczególności niecierpka drobnokwiatowego;

- 6) *rozdział 12. Proponowana koncepcja ochrony rezerwatu. 1. Koncepcja i cele ochrony.....Zabieg pielęgnacyjny o charakterze czyszczeń późnych proponowano wykonać tylko w „młodszych” gniazdach, gdzie jego zaniechanie mogłoby doprowadzić do ich całkowitego zniszczenia. Aby poprawić warunki świetlne i przez to umożliwić młodym dębom prawidłowy wzrost i rozwój, gniazda te, w razie konieczności, można również nieco poszerzyć częściowymi cięciami brzegowymi... - brak konsekwencji w opracowaniu projektu – nie zaplanowano żadnych zabiegów ochronnych o charakterze czyszczeń późnych w opisach taksacyjnych projektu planu ochrony rezerwatu „Zagożdżon”.*

Dla rezerwatu nie sporządzano odrębnych opisów taksacyjnych. Załączone do dokumentacji opisy zostały przeniesione z obowiązującego dla Nadleśnictwa planu urządzania lasu. Aktualne przepisy prawa nie przyznają regionalnym dyrektorom ochrony środowiska upoważnienia, pozwalającego sporządzać czy też zmieniać obowiązujące opisy taksacyjne drzewostanów np.: wprowadzając do nich planowane w rezerwacie działania ochronne. Działania te będą mogły być przeniesione do opisu taksacyjnego drzewostanu przez Lasy Państwowe przy sporządzaniu nowego planu urządzania lasu;

- 7) *.....dla poprawy skuteczności ochrony, wokół rezerwatu należy wyznaczyć strefę ochronną (otulinę) w rozumieniu art. 13 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody, jej proponowany zasięg przedstawiono na ryc. w rozdz. 13.Nadmienić należy, że teren rezerwatu otaczają drzewostany gospodarcze Nadleśnictwa Kożienice objęte już licznymi formami ochrony przyrody : Kożienicki Park Krajobrazowy, Obszary Natura 2000 : Puszcza Kożienicka i Ostoja Kożienicka. Dlatego w opinii Nadleśnictwa, brak jest tutaj jakichkolwiek przesłanek, potrzeb i merytorycznych podstaw do projektowania otuliny(jest to nadinterpretacją ze strony Projektanta).*

Plan ochrony nie wyznacza otuliny, a zawarta w sporządzonej na jego potrzeby dokumentacji informacja o otulinie rezerwatu, jako jedna z rozważanych propozycji eliminacji zagrożeń zewnętrznych, nie jest podstawą do wprowadzenia jej w życie. Rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów nie zdiagnozowano dla rezerwatu istniejących zagrożeń zewnętrznych;

- 8) *Drzewostany rezerwatu Zagożdżon, podobnie jak cały teren Nadleśnictwa Kozienice znajdują się I strefie zagrożenia pożarowego, dlatego zabezpieczenie p.poż. ma tutaj znaczenie priorytetowe. Na chwilę obecną, wszystkie dawne drogi leśne przechodzące przez teren rezerwatu są zarośnięte nalotami Gb , co uniemożliwia wykorzystanie ich w przypadku ewentualnego wystąpienia konieczności prowadzenia akcji gaśniczych. Sprawa zabezpieczenia p.poż. terenu rezerwatu została pominięta w Projekcie.*

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują zakazy, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanymi z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

- 9) *W projekcie planu Ochrony rezerwatu Zagożdżon nie ujęto postulatu Nadleśnictwa o wyłączeniu drogi będącą jednocześnie linią podziału powierzchniowego w oddz. 114 ~b(0,08ha), 114~(0,51ha) stanowiące część dojazdu pożarowego nr 305 przekazane pismem Zn. spr ZG-5-73-11/14 z dnia 09.07.2014 roku do RDOŚ w Warszawie.*

Plan ochrony nie jest aktem prawnym, którym można zmniejszać granice rezerwatu. Czynność ta może być wykonana (z rezerwatu wyłączono przebiegającą przez niego drogę) odrębnym zarządzeniem wydawanym w trybie art. 13 ustawy o ochronie przyrody;

10) w przedmiotowych projektach zarządzeń zostały zmodyfikowane cele ochrony poszczególnych rezerwatów w stosunku do celów ochrony jakie ustanowiono na etapie ich tworzenia. Nadleśnictwo nie podejmuje się jednak polemiki w tym zakresie i nie wnosi zastrzeżeń do obecnie sformułowanych celów ochrony.

Plan ochrony nie zmienia celu ochrony rezerwatu określonego Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Zagożdżon (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3975), a zaplanowane w nim działania ukierunkowane są na jego utrzymanie. Wskazać ponadto należy, że ustawodawca nie przyznał upoważnienia do zmiany celu ochrony rezerwatu planem ochrony;

11) w opinii Nadleśnictwa uzupełnienia wymaga załącznik nr 2 dotyczący zaplanowanych działań ochronnych na obszarach ochrony czynnej poszczególnych rezerwatów. W przedmiotowym załączniku brak jest sprecyzowania, kto ma wykonywać przedmiotowe działania ochronne oraz sposobów sfinansowania ich wykonania. Zauważamy również pewną niekonsekwencję planowania, gdyż część zapisów zawartych w załączniku nr 1 dotyczących sposobów eliminacji zagrożeń lub ich ograniczenia oraz ich skutków, nie znalazło przełożenia na zaplanowane działania ochronne opisane w załączniku nr 2. Ponadto w naszej opinii zakres zaplanowanych działań ochronnych z zakresu hodowli lasu tj. zabiegów o charakterze czyszczeń późnych i trzebieży, nie jest adekwatny do potrzeb drzewostanów w poszczególnych rezerwatach.

W związku z tym, że plan ochrony nie obejmuje zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie ma podstaw do podawania w nim informacji o podmiotach odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych. Koszt działań ochronnych będzie finansowany z różnych źródeł i nie ma podstaw do ich definiowania w treści planu ochrony. Przeprowadzone na potrzeby sporządzenia projektu planu inwentaryzacje wykazały, że w rezerwacie panują właściwe warunki przyrodnicze, dzięki czemu działalność człowieka może być w nim ograniczona do minimum. Przyjęta koncepcja ochrony zakłada pierwszeństwo dla naturalnych procesów bez przesądzania o formie ochrony na przyszłość. Założoną rolą tego działania jest utrzymanie rezerwatu, jako miejsca, w którym część siedlisk Puszczy Kozienskiej będzie chroniona wraz z zachodzącymi w nich naturalnymi procesami tj. będzie kształtowana przez naturalne procesy przy minimalnej ingerencji człowieka. Rezerwat będzie mógł pełnić funkcję swojego rodzaju skali porównawczej pomiędzy drzewostanami kształtowanymi przez gospodarkę leśną i naturalne procesy. Ochrona czynna o charakterze stabilizacyjnym będzie polegać na prowadzeniu w ograniczonym zakresie zabiegów pielęgnacyjnych, przy założeniu, że działalność człowieka powinna zostać tutaj ograniczona do niezbędnego minimum i polegać na prowadzeniu zabiegów jedynie tam, gdzie jest to konieczne. Ochrona o charakterze zachowawczym będzie polegać na wyłączeniu rezerwatu z ingerencji

człowieka i zaprzestaniu działań ochronnych na czas obowiązywania planu ochrony, tak by dać pierwszeństwo procesom naturalnym, zachodzącym w przyrodzie. Założono, że istnieje jednak możliwość zmiany sposobu postępowania w każdym momencie, gdy będzie wymagała tego niekorzystna sytuacja, trudna obecnie do przewidzenia (wystąpienie zdarzeń wymagające podjęcia działań ochronnych). Zdiagnozowane zagrożenia znajdują swoje odzwierciedlenie w działaniach ochronnych czy też wskazaniach do zagospodarowania przestrzennego;

12) brak odniesienia się do zagadnień związanych z ochroną przeciwpożarową. Drzewostany w rezerwatach podobnie jak cały teren Nadleśnictwa Kozienice znajdują się w I strefie zagrożenia pożarowego (najwyższy stopień zagrożenia), stąd aspekt zagrożeń pożarowych jest sprawą priorytetową.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują zakazy, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równoległe, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanymi z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

13) brak jest odniesień do stanu sanitarnego (zdrowotnego) drzewostanów, w tym w szczególności w rezerwatach gdzie zachowanie drzewostanów pozostało celem ochrony. Drzewostany w rezerwatach podobnie jak inne drzewostany na terenie Nadleśnictwa, w ostatnich latach są nękane przez różne czynniki szkodo twórcze, w tym abiotyczne: huragany, susze, podtopienia. Biotyczne: gradacje występowania chrabąszczy oraz kornika ostro zębego, szkodniki wtórne

jodły i dębu, patogeny grzybowe: zamieranie dębu i jesionu, organizmy pasożytnicze, jemiola i wiele innych. W 20 – letniej perspektywie należy przewidywać, że stan sanitarny może się znacznie pogorszyć, stąd wskazane jest identyfikowanie potencjalnych zagrożeń w trakcie planowania działań ochronnych z zakresu hodowli i ochrony lasu, które mogłyby ograniczyć niekorzystne procesy zachodzące w drzewostanach rezerwatu.

Ryzyko wystąpienia i skala zagrożenia ze strony czynników abiotycznych i biotycznych jest niezwykle trudna do przewidzenia, ze względu na ich niewielką przewidywalność i trudność w ocenie rozmiarów, w jakich mogą one wystąpić. W szczególności lasy narażone są na działanie coraz częściej zdarzających się w ostatnich latach ekstremalnych zjawisk atmosferycznych, głównie wiatrów, których wystąpienie jest nie do przewidzenia w danym roku. Z tych względów, zjawisko zagrożenia ze strony czynników naturalnych np.: owady czy wiatry nie posiada przymiotu faktycznej, rzeczywistej możliwości jej powstania, lecz tylko abstrakcyjnej możliwości wystąpienia takiej sytuacji w nieokreślonej przyszłości i w nieokreślonym rozmiarze. Przeprowadzenie oceny wpływu danego zjawiska na rezerwat, a co za tym idzie określenie działań zapobiegających skutkom, jakie może ono nieść za sobą, możliwe jest przy znanych jego rozmiarach, miejscu wystąpienia itp. Nie można rozpoznać uciążliwości zjawiska bez jednoznacznego sprecyzowania tego pojęcia, poprzez określenie choćby minimalnych rzeczywistych parametrów w tym zakresie. Konstruowanie planu ochrony, będącego aktem prawa miejscowego, wyłącznie na podstawie ogólnych przypuszczeń, mogłoby doprowadzić do wydania błędnych przepisów prawa, które w skrajnych przypadkach mogłyby negatywnie wpływać na ochronę przyrody rezerwatu. W związku z powyższym, wskazanych w uwadze czynników, których już samo powstanie oraz zakres są trudne do przewidzenia, nie ujęto w samym zarządzeniu, a opisano je w sporządzonej na jego potrzeby dokumentacji. Zwrócić w tym miejscu należy również uwagę, na konstrukcję przepisów ustawy o ochronie przyrody i wydanego do tej ustawy aktu wykonawczego regulujących zasady opracowywania planu ochrony rezerwatu przyrody. Sporządzając ten dokument identyfikuje się i ocenia istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Zagrożenia ocenia się w odniesieniu do całości przyrody oraz poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ w szczególności na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów czy też różnorodność ekosystemów. Prawodawca konstruując przepisy prawa w takiej formie, zawężił zakres niezbędnych do wykonania prac oraz przepisów definiowanych w planie ochrony, do czynności, których zakres jest mierzalny, tj. daje się zidentyfikować na tyle dokładnie, że w oparciu o pozyskane dane możliwe jest określenie sposobu wykonania czynności, aby zminimalizować lub wyeliminować negatywne następstwa danego zjawiska. Istotną kwestią mającą wpływ na planowanie działań w rezerwacie, jest ocena występujących zaburzeń w naturalnym jego układzie, dająca odpowiedź

czy stanowią one zagrożenie dla ekosystemu rezerwatu. Może okazać się, że z uwagi na zróżnicowane, bogate i w miarę naturalne środowisko rezerwatu, dany czynnik naturalny nie będzie ujemnie wpływać na jego przyrodę. W wielu przypadkach stanowią one bowiem niezbędny element funkcjonowania ekosystemów. Należy również wskazać, że przepisy planu ochrony nie wykluczają, w sytuacji powstania zagrożenia dla walorów przyrodniczych rezerwatu, prawa ubiegania się o stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w trybie art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody;

14) brak odniesienia się do zagadnień związanych z zachowaniem bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ma to znaczenie dla rezerwatów, wzdłuż których przebiegają szlaki komunikacyjne (drogi wojewódzkie) o wysokim natężeniu ruchu. Obecność starych drzew występujących na terenie rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie przedmiotowych dróg, stanowi stałe, śmiertelne, zagrożenie dla uczestników ruchu, co wymaga zaplanowania pilnych rozwiązań systemowych. Mniejszym zakresem, lecz również niezwykle istotnym, przedmiotowa tematyka dotyczy szlaków turystycznych przebiegających przez rezerwaty lub występuje infrastruktura turystyczna. Obecność takich obiektów wymaga zwrócenia uwagi na konieczność zachowania bezpieczeństwa publicznego. W naszej opinii, powyższa problematyka ma znaczenie priorytetowe i nie może podlegać zaniechaniu.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują zakazy, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równoległe, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Należy zatem uznać, że utrzymywanie bezpieczeństwa użytkowników dróg biegnących wzdłuż rezerwatu, czy też szlaków turystycznych jest dopuszczone bezpośrednio przez ustawę o ochronie przyrody i nie może być normowane planem ochrony. Wprowadzenie w planie ochrony przepisu dotyczącego działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

15) brak odniesienia się do problematyki neofituzacji i występowania gatunków obcych na terenie rezerwatu, a także brak analizy zgodności zapisów z obowiązującym PZO dla obszarów Natura 2000, w których rezerwaty się znajdują.

Flora omawianego obszaru charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem naturalności, gatunki synantropijne występują w bardzo niedużych ilościach, głównie przy granicach rezerwatu. Natomiast nie odnotowano żadnych gatunków inwazyjnych poza niecierpkim drobnokwiatowym, który nie osiąga dużej liczebności. Pojawia się on głównie w lukach, miejscach prześwietlonych oraz na powierzchniach gdzie w drzewostanie dużym udziałem cechuje się sosna zwyczajna;

2. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Zapis wprowadzający ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W naszej opinii zapis ten jest zbyt ogólny, ponieważ obszar w obrębie 500 m od granic rezerwatu nie stanowi otuliny rezerwatu, a większość rezerwatów przyrody znajduje się w zwartych kompleksach leśnych, gdzie nie ma potrzeby ustanawiania dodatkowego obszaru stanowiącego otulinę i nie podejmuje się działań mogących przyczynić się do zmiany stosunków wodnych w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat. Ponadto sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów w okresie 20 lat, na jaki ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu, może się zmienić od dotychczasowego, co wynika z bieżących potrzeb gospodarki leśnej oraz zapisów w planie urządzania lasu dla nadleśnictwa. W związku z powyższym w naszej ocenie nie ma podstaw do sztywnego zapisu 500 m od granicy rezerwatu.

Plan ochrony nie jest aktem prawnym, którym można wyznaczyć otulinę rezerwatu i z tych względów nie stanowi ona przedmiotu postępowania prowadzonego w ramach jego procedowania. Wskazany w uwadze zapis dotyczy wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, odstąpiono od określania w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych (rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi). Uwzględniając wniesioną uwagę preredagowano w tej części treść planu ochrony tj. wskazano, że przepis ten dotyczy rezerwatu przyrody.

Projekt planu ochrony został przesłany Radzie Gminy Kozienice, celem zaopiniowania.

Rada Gminy pozytywnie zaopiniowała projekt planu ochrony uchwałą nr XLIII/416/2018 z dnia 26 lipca 2018 r.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 200 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje: teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny Puszcza Kozienicka PLH 140035 oraz dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków, w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, jako specjalny obszar ochrony ptaków Ostoja Kozienicka PLB 140013. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.